

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิจัยตาม ลำดับ ดังนี้

1. สรุปผล
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 สรุปผลได้ว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งเมื่อเรียงลำดับรายด้านจากค่าเฉลี่ยที่มีระดับสูงสุดไปหาระดับต่ำสุด ได้ดังนี้ การบริหารงานบุคลากร รองลงมา คือ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานวิชาการ ตามลำดับ

5.2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยการสรุปได้ 5 แนวทาง คือ 1) หลักสูตรสถานศึกษาควรมีการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหน่วยการเรียนรู้ทุกชั้น ทุกกลุ่มสาระฯ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2) ควรมีการขอและใช้งบประมาณโดยคำนึงถึงความพอประมาณ มีเหตุผลตลอดจนความจำเป็นของสถานศึกษา 3) ควรมีคณะกรรมการตรวจสอบการใช้งบประมาณของสถานศึกษาโดยครอบคลุมเศรษฐกิจพอเพียง 4) ควรมีแผนงาน/โครงการ พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการประยุกต์ ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการกิจหน้าที่ และ 5) ควรมีการกำหนดแผนการ/มาตรการการใช้อาคารสถานที่และสาธารณูปโภคอย่างประหยัด

5.2 อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัย แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัย ได้นำผลการวิจัยมาอภิปรายผล ดังนี้

จากผลการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่สรุปผล ได้ว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุดนั้น อาจเนื่องมาจากพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนด สาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้ในหมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษาที่มุ่งประโยชน์สูงสุด กับผู้เรียน โดยระบุไว้ในมาตรา 22 ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยที่กระบวนการจัดการศึกษาต้อง ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ มาตรา 24 ที่กำหนดไว้ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิดการจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำ ได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ผู้สอน สามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ แลใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไป ร่วมกัน จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการ เรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547, น. 7) นอกจากนี้ในส่วนของการจัดการศึกษาของประเทศไทยโดยกระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงาน หลักในการพัฒนาคนและสร้างเยาวชนให้มีคุณภาพของประเทศ มีนโยบายที่จะเรียนรู้ตามรอย พระยุคลบาทเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง โดยอันเชิญมาใช้เป็นหลักในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพสามารถ พึ่งตนเองได้ เกิดความพอมีพอกิน พอมี พอใช้ โดยใช้หลักความพอ ประมาณ การคำนึงถึงความมี เหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวและมีคุณธรรมเป็นกรอบในการดำรง ชีวิต และเป็นพลเมืองดีของชาติ ด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้สามารถนำไป ประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมและปลูกฝังปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการดำรงชีวิตให้อยู่บนพื้นฐาน ของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนนำไปสู่การปรับแนวทาง การพัฒนาให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจ

พอเพียง ซึ่งกำหนดนโยบายด้านการศึกษาโดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนาให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะและเจตคติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และเพื่อให้ผู้บริหารองค์กร ครู ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรด้านการศึกษาและนักเรียน นักศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำหลักคิด หลักปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการบริหารจัดการการเรียนการสอน ตลอดจนการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ก่อให้เกิดความตระหนักและฝังรากลึกภายในตนเองและผู้อื่นอย่างยั่งยืนตลอดไป (ภูติศ พัดพิน, 2555, น. 3) นั่นเพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือพื้นฐานสำคัญที่จำเป็นต่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและประเทศชาติสู่ความสุขความเจริญที่ยั่งยืน เหตุที่กล่าวเช่นนั้นก็เพราะว่าการศึกษา คือ กระบวนการสร้างสรรค์และส่งเสริมบุคคล ให้เจริญเติบโต มีความเจริญงอกงามทั้งทางกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา จนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมที่มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถ มีสติปัญญา มีปฏิภาณและมีคุณธรรมสูง เด็กเปรียบได้เสมือนเมล็ดพันธุ์อันงดงาม การศึกษาเปรียบได้เสมือนปุ๋ย น้ำและดิน ช่วยเร่งผลผลิตที่ดีและมีคุณภาพหล่อเลี้ยงสังคมต่อไป โรงเรียนเปรียบได้เสมือนโรงงานผลิตเป็นองค์กรที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1, 2553, น. 1) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รุ่งทิศา สันติผลธรรม (2552, น. 82-83) ศึกษาวิจัยเรื่องการนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาเอกชน อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาเอกชน อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์มี 4 ด้าน มีปัญหาการบริหารงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเพ็ญญา ธีรทองดี (2553, น. 125) ศึกษาวิจัย การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต 2 ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนในรายด้าน คือ ด้านบริหารงานทั่วไป ด้านวิชาการ ด้านกิจการนักเรียน ด้านบุคลากร และ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน อยู่ในระดับมากทุกด้าน

สำหรับผลการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 สรุปผลได้ว่า การบริหารงานบุคลากร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงที่สุดนั้น อาจเนื่องมาจากเศรษฐกิจพอเพียงถือเป็นปรัชญาซึ่งถึงแนวการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับ

ชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสาย และการดำเนินการทุกขั้นตอน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (เสรี พงศพิศ. 2550, น. 17) และยังคงคล้องกับวิสัยทัศน์และแนวทางการพัฒนาประเทศไทยสู่ปี 2570 ที่มีสาระสำคัญ คือ การกลับเข้าสู่ทิศทางการพัฒนาบนรากฐานของสังคมไทยที่อยู่บนกรอบแนวคิดของการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศที่ต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดความเสี่ยง สร้างภูมิคุ้มกัน นำไปสู่การพึ่งตนเองได้ทั้งในระดับปัจเจกชน ระดับครัวเรือน ระดับชุมชน ระดับ ภูมิภาคและระดับประเทศ ด้วยการพัฒนาในทุกมิติจะต้องอยู่ภายใต้หลักการของความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คน ชุมชน สังคม ต้องมีความรู้ (รอบรู้รอบคอบ ระมัดระวัง) และมีคุณธรรม (ซื่อสัตย์สุจริต ขยันอดทน สติปัญญา แบ่งปัน) และมีการกำหนดพันธกิจที่จะต้องมีการพัฒนาประเทศตามระยะแผนพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์บนหลักการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติทุกมิติของการพัฒนา และนอกจากนี้ในส่วนของการจัดการศึกษาของประเทศไทยโดยกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานหลักในการพัฒนาคนและสร้างเยาวชนให้มีคุณภาพของประเทศ มีนโยบายที่จะเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง โดยอันเชิญมาใช้เป็นหลักในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพสามารถพึ่งตนเองได้ เกิดความพอมีพอกิน พอมี พอใช้ โดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวและมีคุณธรรมเป็นกรอบในการดำรงชีวิต และเป็นพลเมืองดีของชาติ ด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมและปลูกฝังปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำรงชีวิตให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนนำไปสู่การปรับแนวทาง การพัฒนาให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งกำหนดนโยบายด้านการศึกษาโดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถาบัน การศึกษา สถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนาให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะและเจตคติสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและเพื่อให้ผู้บริหารองค์กร ครู ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรด้านการศึกษาและนักเรียน นักศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำหลักคิด หลักปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการบริหารจัดการการเรียนการสอน ตลอดจนการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ก่อให้เกิดความตระหนักและฝังรากลึกภายในตนเองและผู้อื่นอย่างยั่งยืนตลอดไป (ภูติศ พัดพิน, 2555, น. 3) จึงอาจ

เป็นเหตุผลส่วนหนึ่งส่งผลให้การบริหารงานบุคลากรในการวิจัยครั้งนี้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการนั้นอาจจะเป็นเพราะว่าการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษานั้น ก็เพื่อให้ครูมีเครื่องมือในการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนให้เกิดทักษะชีวิต คิดวิเคราะห์ได้เอง มีความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ดำเนินชีวิตอยู่ในทางสายกลาง ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น อีกทั้งตั้งอยู่ในความไม่ประมาทต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น จะเห็นว่าเป้าหมายปลายทางนั้นอยู่ที่ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองและนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม บทบาทหน้าที่ของครูจึงไม่หยุดอยู่ที่การทำให้นักเรียนเข้าใจหลักปรัชญาที่สำคัญเท่านั้น แต่ต้องให้นำไปใช้ในวิถีชีวิตด้วย เป็นหลักในการดำเนินชีวิตในงาน และในกระบวนการตัดสินใจ (ปิยภรณ์ มั่นทนะจิตร (2553) ที่อภิปรายเช่นนี้ผู้วิจัยเข้าใจว่า เศรษฐกิจพอเพียงจะมุ่งเน้นพัฒนาคนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันซึ่งไม่ได้มุ่งเน้นให้เป็นคนเก่ง แต่เน้นพัฒนาตนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ จึงอาจเป็นเหตุผลที่การบริหารงานทางวิชาการมีค่าเฉลี่ยระดับต่ำสุดในการวิจัยครั้งนี้

ในส่วนของการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 สรุปรูปจากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ 5 แนวทาง คือ 1) หลักสูตรสถานศึกษาควรมีการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหน่วยการเรียนรู้ทุกชั้น ทุกกลุ่มสาระฯ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2) ควรมีการขอและใช้งบประมาณโดยคำนึงถึงความพอประมาณ มีเหตุผลตลอดจนความจำเป็นของสถานศึกษา 3) ควรมีคณะกรรมการตรวจสอบการใช้งบประมาณของสถานศึกษา โดยครอบคลุมเศรษฐกิจพอเพียง 4) ควรมีแผนงาน/โครงการ พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการงานที่ และ 5) ควรมีการกำหนดแผนการ/มาตรการการใช้อาคารสถานที่และสาธารณูปโภคอย่างประหยัด สอดคล้องกับมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2555, น. 94) ที่สรุปหลักการ “ความพอเพียง” ว่าจะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการพร้อมๆ กัน ได้แก่ ความพอประมาณความมีเหตุผล และภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี รวมทั้งได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำเป็นต้องเป็นผู้มีความรอบรู้ในวิชาการต่างๆ รอบคอบในการเชื่อมโยง และมีความระมัดระวังในการนำความรู้ไปใช้ และลีลาภรณ์ บัวสาย (2549, น. 7) ที่กล่าวว่า การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ นอกจากนี้ยังเป็นไปดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2552, น. 38-42) ที่ได้มีการเผยแพร่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่สถานศึกษาทุกระดับโดยการกำหนดเกณฑ์ ประเมินสถานศึกษา

5 ด้าน 17 องค์ประกอบ 62 ตัวชี้วัด ได้แก่ การดำเนินงาน 4 ด้านตามแนวทางการติดตามประเมินผล ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (พ.ศ. 2550- พ.ศ. 2554) ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านหลักสูตรและการจัด การเรียนการสอน 3) ด้านการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และด้านที่ 5 คือ ผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการ ทั้งนี้ การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ผ่านมาขึ้นอยู่กับ ความตระหนักและความรู้ความเข้าใจของผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งด้วยสำหรับการจัดการเรียน การสอนเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และนอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงาน ทรัพย์สินส่วน พระมหากษัตริย์ธนาครไทยพาณิชย์จำกัด (มหาชน) และมูลนิธิสยามกัมมาจล ได้สนับสนุนให้มี “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” ด้วยการ เสริมสร้างการเรียนรู้ให้บุคลากรของโรงเรียนมีความเข้าใจหลักปรัชญาอย่างถูกต้อง และสามารถ นำไปใช้ลงมือปฏิบัติโดยผู้บริหารเป็นผู้นำในการสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันใน โรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ที่จะอยู่อย่างพอเพียง และเสริมพลังครูให้ดำรงตนเป็นแบบอย่าง และ สามารถออกแบบการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนนำหลักปรัชญา ไปใช้ในการทำงานและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จ ซึ่งจะทำให้นักเรียนตระหนักถึงคุณประโยชน์ของการนำหลักปรัชญา ไปใช้ในวิถีชีวิต ทั้งนี้ ศูนย์การเรียนรู้ฯ ที่มีความเข้มแข็ง 84 แห่งทั่วประเทศ จะเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจ พอเพียงสู่สถานศึกษาอื่น ๆ ร่วมกับมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น และเครือข่ายโรงเรียนใน พื้นที่

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาที่สรุปว่าการบริหารงานบุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงสุดนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูล สารสนเทศที่ผลจากการวิจัยแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 ครั้งนี้ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านการ พัฒนาบุคลากรได้ โดยนำหลักคิดและหลักปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นกรอบใน การดำเนินงาน เพื่อให้เกิดคุณภาพในการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5.3.2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.3.2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยแนวทางการบริหารงานงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.3.2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยแนวทางการบริหารงานบริหารงานทั่วไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน